

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

KONKURENCYJNY WYBÓR WYKONAWCÓW – WERYFIKACJA POSTĘPOWAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH UMOWY O PRYZNANIE POMOCY NA OPERACJE TYPU: *„GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA”*

Poznań, 04.10.2019 r.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

UMOWA O PRYZNANIU POMOCY

Określa:

➤ w § 5 Zobowiązania Beneficjenta

Beneficjent zobowiązuje się do spełnienia warunków określonych w Programie, przepisach ustawy, rozporządzenia oraz realizacji operacji zgodnie z postanowieniami umowy, a w szczególności do:

ponoszenia wszystkich kosztów kwalifikowalnych operacji z zachowaniem zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości oraz dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów, rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności w wypełnieniu zadań objętych umową zgodnie z:

- ➔ **przepisami o zamówieniach publicznych** – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (w piątek, 27 września 2019 r., w Dzienniku Ustaw opublikowano pod poz. 843 jednolity tekst ustawy), zwana dalej: „ustawą Pzp”
- ➔ **przepisami ustawy określającymi konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy i przepisami wydanymi na podstawie art. 43a ust. 6 ustawy** z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2018 r. poz. 627 ze zm.), zwana dalej: „ustawą w.r.o.w”.

Podział zadań w celu uniknięcia stosowania zasad określonych w przepisach o zamówieniach publicznych oraz w przepisach ustawy określających konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy i przepisach wydanych na podstawie art. 43a ust. 6 ustawy w.r.o.w. jest niedozwolony, a koszty powstałe w wyniku niedozwolonego podziału zadań uznane zostaną za niekwalifikowalne.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

OCENA POSTĘPOWANIA

➤ **w § 6 i § 7 Ocenę postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz odpowiednio przeprowadzonego postępowania w sprawie wyboru przez Beneficjenta wykonawcy danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji (zapytanie ofertowe)**

○ **o udzielenie zamówienia publicznego na podstawie ustawy Pzp:**

przedkładanie dokumentacji w terminie określonym w § 6 ust. 1 umowy o przyznanie pomocy w formie kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez osobę pełniącą funkcję kierownika Zamawiającego lub osobę upoważnioną przez Zamawiającego, obejmującą dokumentację wskazaną w § 6 ust. 3 tejsze umowy (i/lub ust. 5 w przypadku udzielania zamówienia publicznego w trybie zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy Pzp)

○ **w sprawie wyboru przez Beneficjenta wykonawcy danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji:**

przedstawienie dokumentacji wraz z wnioskiem o płatność, którego dotyczy to postępowanie = ocena przeprowadzonego postępowania odbywa się na etapie rozpatrywania wniosku o płatność, którego dotyczy to postępowanie, z zastrzeżeniem określonym w § 7 ust. 2 umowy o przyznanie pomocy:

Najwcześniej w dniu zawarcia umowy, a jednocześnie nie później niż w terminie 4 miesięcy przed pierwszym dniem terminu na złożenie wniosku o płatność Beneficjent ma możliwość jednokrotnego złożenia dokumentacji związanej z przeprowadzonym postępowaniem w sprawie wyboru przez Beneficjenta wykonawcy danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, o której mowa w § 8 rozporządzenia w sprawie wyboru wykonawców, potwierdzającej wybór najkorzystniejszej oferty lub potwierdzającej brak możliwości wyboru najkorzystniejszej oferty. Na tym etapie możliwe jest również złożenie umowy z wykonawcą, o ile została zawarta.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

**Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.**

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

OCENA POSTĘPOWANIA CD.

Weryfikacja postępowań o udzielenie zamówienia publicznego (w tym również postępowań ofertowych), dla kosztów objętych umowami o przyznaniu pomocy zawartymi od 18 stycznia 2017 r., dla których postępowania te zostały wszczęte od tego dnia, następuje zgodnie z korektami finansowymi zawartymi w:

- ✓ Załączniku nr 1 (*Wskaźniki procentowe przypisane do niezgodności dotyczącej stosowania przepisów o zamówieniach publicznych*),
- ✓ Załączniku nr 2 (*Wskaźniki procentowe przypisane do niezgodności dotyczącej stosowania konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji*)

Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu konkurencyjnego wyboru wykonawców zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo – finansowym operacji oraz warunków dokonywania zmniejszeń kwot pomocy oraz pomocy technicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 396), zwanego dalej: „rozporządzeniem o konkurencyjności”.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

STWIERDZONE NIEZGODNOŚCI SKUTKUJĄCE ZMNIEJSZENIEM KWOTY POMOCY

*„W przypadku gdy dana niezgodność jest taka sama jak niezgodność wcześniej stwierdzona w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
do obliczenia wysokości zmniejszenia z tytułu danej niezgodności stosuje się wskaźnik procentowy o najwyższej wysokości spośród wskaźników przypisanych do tej niezgodności niezależnie od jej charakteru i wagi, jeżeli o wcześniej stwierdzonej niezgodności beneficjent został poinformowany, zanim zostało wszczęte postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego albo postępowanie w sprawie wyboru przez beneficjenta wykonawcy danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, w odniesieniu do którego została stwierdzona dana niezgodność.”*

§ 11 ust. 6 rozporządzenia o konkurencyjności

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPÓLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

WYNIK WERYFIKACJI PRZEPROWADZENIA POSTĘPOWAŃ

Podmiot wdrażający dokonuje oceny na podstawie przedłożonych dokumentów. Beneficjent zostaje w piśmie poinformowany o wyniku weryfikacji.

W piśmie oceniającym postępowanie Beneficjent informowany jest nie tylko o stwierdzonych niezgodnościach z przepisami o zamówieniach publicznych wraz z uzasadnieniem i właściwymi podstawami prawnymi oraz odpowiadającymi im zmniejszeniami kwot pomocy wynikających z przepisów (które zostaną naliczone na etapie oceny wniosku o płatność), ale i również (o ile wystąpią) o takich niezgodnościach, które nie skutkują zmniejszeniem kwoty pomocy – jako cel edukacyjny.

W stosunku do zapytania ofertowego – zastosowanie mają odpowiednie zapisy § 7 ust. 5 i 6 umowy o przyznanie pomocy.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

PONOWNE ROZPATRZENIE SPRAWY

Beneficjentowi przysługuje prawo do jednorazowego wniesienia wniosku, wraz z uzasadnieniem, do Samorządu Województwa o ponowne rozpatrzenie sprawy w zakresie oceny postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w terminie

21 dni od dnia doręczenia Beneficjentowi pisma o danym rozstrzygnięciu.

Samorząd Województwa na rozpatrzenie odwołania ma 30 dni od dnia wniesienia wniosku wraz z uzasadnieniem.

W ramach ponownego rozpatrywania sprawy Beneficjentowi przysługuje prawo do uzupełniania lub wyjaśniania w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania do ich złożenia.

Wezwanie Beneficjenta do złożenia uzupełnień lub wyjaśnień wstrzymuje bieg terminu do czasu ich uzyskania lub upływu terminu uzupełnień/wyjaśnień.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPÓLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

KARY ADMINISTRACYJNE/ZMNIEJSZENIE KWOTY POMOCY

Metody stosowane przy nakładaniu kar administracyjnych za naruszenie przepisów:

- ustawy Prawo zamówień publicznych albo
- określających konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji:

METODA DYFERENCYJNA

METODA WSKAŹNIKOWA

§ 11 ust. 1-3 rozporządzenia o konkurencyjności

Do obliczania wysokości zmniejszenia z tytułu niezgodności (naruszenia), do której zostały przypisane wskaźniki procentowe o różnej wysokości, stosuje się ten wskaźnik, którego wysokość jest współmierna do charakteru i wagi stwierdzonej niezgodności (naruszenia).

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

NAJCZĘŚCIEJ POPEŁNIANE BŁĘDY PODCZAS UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ NA PODSTAWIE USTAWY PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

SZACOWANIE WARTOŚCI ZAMÓWIENIA

Prawidłowe szacowanie wartości zamówienia w myśl przepisów art. 32-35 ustawy Pzp;

„Szacowanie wartości zamówienia na roboty budowlane w orzecznictwie i wynikach kontroli”

www.wprzetargach.pl/kategorie/Warto%C5%9B%C4%87-zam%C3%B3wienia-art-33-ust-1-pkt-1/szacowanie-wartosci-zamowienia-na-roboty-budowlane-w-orzecznictwie-i-wynikach-kontroli

- na etapie przygotowania postępowania (a nie np. w trakcie przygotowywania budżetu jednostki)
- 3 miesiące przed dniem wszczęcia postępowania (dostawy/usługi)
- 6 miesięcy przed dniem wszczęcia postępowania (roboty budowlane)
- po każdej zmianie okoliczności mających wpływ na dokonane ustalenie
- należyta staranność (art. 32 ust. 1 ustawy Pzp in fine)
- zakaz unikania stosowania przepisów ustawy poprzez:
 - zaniżanie wartości (art. 32 ust. 2 ustawy Pzp)
 - dobór sposobu obliczania wartości (art. 32 ust. 2 ustawy Pzp)
 - dzielenie zamówienia na odrębne zamówienia (art. 5b pkt 2 ustawy Pzp)

Obowiązek sumowania zamówień może wynikać z ustawy Pzp np. udzielanie zamówienia w częściach, przewidzenie zamówień z art. 67 ust. 1 pkt 6 i 7 ustawy Pzp.

Inne: brak dokumentacji na potwierdzenie szacowania wartości zamówienia (w szczególności przy zamówieniach mieszanych), nieprawidłowa kwalifikacja zamówienia jako usługa, dostawa bądź robota budowlana.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

**Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.**

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

DOKUMENTY POSTĘPOWANIA: OGŁOSZENIE O ZAMÓWIENIU ORAZ SPECYFIKACJA ISTOTNYCH WARUNKÓW ZAMÓWIENIA (SIWZ)

- ✓ Tożsamość ogłoszeń o zamówieniu (zamieszczonych: na portalu BZP, w miejscu publicznie dostępnym w siedzibie Zamawiającego np. tablica ogłoszeń oraz na stronie internetowej Zamawiającego – BIP) i SIWZ;
- podanie** w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego **rozbieżnych**:
- warunków uczestnictwa (sekcja III.1 ogłoszenia o zamówieniu),
 - fakultatywnych podstaw wykluczenia określonych w art. 24 ust. 5 ustawy Pzp (sekcja III.2.2 ogłoszenia o zamówieniu),
 - dokumentów lub wykazu oświadczeń potwierdzających spełnienie warunków udziału w postępowaniu (sekcja III.5 ogłoszenia o zamówieniu) oraz brak podstaw wykluczenia (sekcja III.4 ogłoszenia o zamówieniu).

Obowiązki Zamawiającego wynikające z przepisów
art. 36 ust. 1 pkt 5, 5a i 6 oraz
art. 41 pkt 7 i 7a ustawy Pzp

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

ORZECZNICTWO KRAJOWEJ IZBY ODWOŁAWCZEJ (KIO) ORAZ SĄDÓW OKRĘGOWYCH

„Obowiązkiem Zamawiającego jest umieszczenie w ogłoszeniu i siwz warunków udziału w postępowaniu. Jednak powinien pamiętać, że wymagania zawarte w ogłoszeniu nie mogą być rozszerzane bądź zawężane w treści siwz. Mogłoby to mieć bezpośredni wpływ na zachowania Wykonawców w zakresie podjęcia przez nich decyzji o udziale w postępowaniu” (wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 8 listopada 2007 r.; sygn. akt X Ga 337/07).

„Ustawa nie pozwala na przyjęcie prymatu zapisów siwz nad treścią ogłoszenia. Są to dokumenty, które powinny być ze sobą spójne i w sposób jednakowy opisywać oceny spełnienia warunków udziału w postępowaniu” (wyrok KIO z 2 czerwca 2010 r.; sygn. akt KIO 939/10).

**Analiza skutków rozbieżności pomiędzy ogłoszeniem o zamówieniu a SIWZ –
wyrok KIO z 29 stycznia 2014 r. (sygn. akt KIO 49/14)**

„Podkreślenia wymaga, że wykonawcy zapoznając się tylko z ogłoszeniem o zamówieniu mogą podjąć decyzję o wzięciu udziału w postępowaniu albo - widząc zbyt małe szanse na wygranie postępowania - mogą podjąć decyzję o nie braniu udziału w postępowaniu. Analogicznie mogą postąpić wykonawcy, którzy swą decyzję o wzięciu udziału w postępowaniu podejmować będą wyłącznie na podstawie treści SIWZ wychodząc z założenia, że przepisy nakładają na zamawiającego obowiązek zachowania jej zgodności z brzmieniem ogłoszenia o zamówieniu. Nie ulega również wątpliwości, że informację o warunkach udziału w postępowaniu należy uznać za jedną z najbardziej istotnych z punktu widzenia wykonawców. Zamawiający określa bowiem w ten sposób krąg potencjalnych wykonawców, którzy mogą ubiegać się o udzielenie zamówienia. W związku z tym rozbieżność między ogłoszeniem o zamówieniu a specyfikacją w zakresie opisu warunku udziału w postępowaniu polegająca na tym, że w ogłoszeniu takiego opisu brak, a znajduje się on w SIWZ, nie może być uznana za niemającą wpływu na wynik postępowania”.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

DOKUMENTY NA POTWIERDZENIE SPEŁNIANIA WARUNKÓW UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU ORAZ BRAKU PODSTAW WYKLUCZENIA

✓ Żądanie dokumentów i/lub oświadczeń:

dopuszczenie odmiennych wymagań wobec poszczególnych wykonawców lub grup wykonawców, w tym różnicowania ich sytuacji w postępowaniu w zależności od tego, czy są to wykonawcy krajowi czy podmioty zagraniczne [np. [żądanie od podmiotu krajowego KRK tj. dokumentu z § 5 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju z 26 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia \(Dz. U. z 2016 r., poz. 1126\)](#), zwanego dalej: „rozporządzeniem w sprawie dokumentów”, odpisu z właściwego rejestru (...) tj. dokumentu z § 5 pkt 4 ww. rozporządzenia przy jednoczesnym braku takiego żądania od podmiotu zagranicznego].

Krajowa Izba Odwoławcza przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych w uchwale z 18 listopada 2014 r., sygn. akt KIO/KD 101/14 stwierdziła, iż:

„wyrażona w art. 7 ust. 1 p.z.p. zasada równego traktowania wykonawców zakazuje zamawiającym formułowania odmiennych wymagań wobec poszczególnych wykonawców lub grup wykonawców, w tym różnicowania ich sytuacji w postępowaniu w zależności od tego, czy są to wykonawcy krajowi czy podmioty zagraniczne. Żądanie przedstawienia określonego dokumentu przez wykonawcę zagranicznego, przy jednoczesnym braku takiego wymogu w przypadku wykonawców krajowych, stoi w sprzeczności z tą zasadą.”

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO PRZEPROWADZENIA POSTĘPOWANIA

- **żądanie szerszego zakresu dokumentów** na brak podstaw wykluczenia od podmiotu trzeciego oraz podwykonawców (nie będącymi podmiotami, na których zdolności lub sytuacji wykonawca polega na zasadach określonych w art. 22a ustawy Pzp) niż od centralnego (podstawowego) wykonawcy [np. podmiot trzeci/„zwykły” podwykonawca ma złożyć: odpis z właściwego rejestru (...), ZUS i US tj. dokumenty z § 5 pkt 2-4 rozporządzenia w sprawie dokumentów, a podmiot główny tylko odpis z właściwego rejestru (...)];
- **żądanie od podmiotu trzeciego i „zwykłego” podwykonawcy oświadczenia o grupie kapitałowej tj. dokumentu o którym mowa w § 5 pkt 10 rozporządzenia w sprawie dokumentów przy jednoznacznych zapisach określonych w § 9 ust. 2 i 3 tego rozporządzenia.**

Opinia Urzędu Zamówień Publicznych: „(...) W świetle przepisów ustawy Pzp, ocena czy w stosunku do podmiotu trzeciego udostępniającego swój potencjał realizują się przesłanki wykluczenia określone w art. 24 ustawy Pzp, powinna przebiegać w oparciu o takie same zasady, jakie dotyczą wykonawcy, który tym potencjałem się posługuje (...)” – Opinie prawne dotyczące Ustawy Prawo zamówień publicznych po nowelizacji, Warszawa 2016 r.

www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0017/33407/OPINIE_PRAWNE_CALOSC876.pdf

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO PRZEPROWADZENIA POSTĘPOWANIA CD.

- **żądanie dokumentów bez sformułowania warunku udziału w postępowaniu**
Przykład: żądanie dokumentu określonego w § 2 ust. 2 pkt 3 **rozporządzenia w sprawie dokumentów**, pomimo braku dokonania opisu warunku dotyczącego sytuacji finansowej wykonawców;
- **żądanie oświadczenia**, o którym mowa w **art. 25a ust. 1 ustawy Pzp**, pomimo **nieokreślenia żadnych warunków** udziału w postępowaniu.

Opinia Urzędu Zamówień Publicznych: „W świetle art. 25 ust. 1 ustawy Pzp, zamawiający może żądać od wykonawców **wyłącznie oświadczeń lub dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia postępowania.** (...) W przypadku gdy zamawiający nie formułuje wymagań w zakresie warunków udziału w postępowaniu, oświadczenie wykonawcy o ich spełnianiu nie stanowi dokumentu niezbędnego do przeprowadzenia postępowania, a tym samym nie ma podstaw do jego żądania. Powyższe nie dotyczy obowiązku złożenia oświadczenia o braku podstaw do wykluczenia, które każdorazowo niezależnie od woli zamawiającego podlega badaniu.”

<https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/pytania-i-odpowiedzi-dotyczace-nowelizacji-ustawy-prawo-zamowien-publicznych/kwalifikacja-podmiotowa-wykonawcow>

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO PRZEPROWADZENIA POSTĘPOWANIA CD.

- **żądanie oświadczenia**, o którym mowa w **art. 25a ust. 5 pkt 2 ustawy Pzp** (wymóg wykazania się przez wykonawcę brakiem podstaw wykluczenia w stosunku do podwykonawców), pomimo **nieprzewidzenia takiego obowiązku w SIWZ**;
- **żądanie dokumentów i/lub oświadczeń niezgodnie z rozporządzeniem w sprawie dokumentów** np.:
 - a. żądanie przedłożenia zaświadczenia o wpisie na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego,
 - b. żądanie dokumentu, o którym była mowa w § 1 ust. 1 pkt 8 nieobowiązującego już **rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz. U. z 2013 r., poz. 231)**, tj. *oświadczenia, że osoby, które będą uczestniczyć w wykonaniu zamówienia, posiadają wymagane uprawnienia (...)*,
 - c. żądanie uprawnień budowlanych do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie,
 - d. żądanie dowodu opłacenia składek w odniesieniu do przedstawienia polisy OC na potwierdzenie spełnienia warunku dot. sytuacji ekonomicznej lub finansowej.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

PODMIOT TRZECI UDOSTĘPNIAJĄCY POTENCJAŁ A PODWYKONAWCA

Podmiot trzeci, na którego zasobach lub sytuacji polega wykonawca na zasadach określonych w art. 22a ustawy Pzp:

- zrealizuje część zamówienia, jeżeli udostępni potencjał wiedzy i doświadczenia oraz zasoby ludzkie,
- wykazuje brak podstaw do wykluczenia,
- wykonawca wobec niego składa oświadczenie z art. 25a ust. 3 ustawy Pzp.

Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z 11 maja 2018 r. (sygn. akt KIO 764/18)

„(...) W przedmiotowym postępowaniu Zamawiający postawił warunek doświadczenia odnoszący się do całego zamówienia, a Odwołujący w zakresie owego całego warunku odnoszącego się do całego zamówienia, powołał się na zdolności innego podmiotu. W związku z tym, zgodnie z art. 22a ust. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych, podmiot ten powinien wykonać zamówienie zgodnie z deklaracją, czyli w stosunku do całości. (...). Nie może tych robót wykonać sam wykonawca, który nie spełniał danego warunku, niezależnie od tego, jak wysoko ocenia swoje umiejętności – wynika to wprost z art. 22a ust. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych. Stanowiłoby to bowiem obejście przepisów, nie tylko art. 22a ustawy Prawo zamówień publicznych, ale również samej zasady, że zamówienie ma wykonać podmiot posiadający określone kwalifikacje zawodowe (art. 22 ustawy Prawo zamówień publicznych), które z kolei wskazywane i oceniane są według warunków określonych przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu i specyfikacji istotnych warunków zamówienia. W konsekwencji naruszałoby to podstawowe zasady zamówień publicznych – uczciwej konkurencji, równego traktowania wykonawców oraz przejrzystości, gdyż wykonawcom na wstępie postawiono inne warunki ubiegania się o zamówienie i realizacji zamówienia, a inne są egzekwowane (...).”

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

PODMIOT TRZECI UDOSTĘPNIAJĄCY POTENCJAŁ A PODWYKONAWCA CD.

Podwykonawca, któremu wykonawca zamierza powierzyć część zamówienia, a który nie jest podmiotem, na którego zdolnościach lub sytuacji polega na zasadach określonych w art. 22a ustawy Pzp:

- zastosowanie znajduje art. 36b ustawy Pzp,

Na żądanie Zamawiającego:

- wykazuje brak podstaw do wykluczenia,
- wykonawca wobec niego składa oświadczenie z art. 25 ust. 5 ustawy Pzp.

Art. 36b ust. 1a ustawy Pzp:

„W przypadku zamówień na roboty budowlane lub usługi, które mają być wykonane w miejscu podlegającym bezpośredniemu nadzorowi zamawiającego, zamawiający żąda, aby przed przystąpieniem do wykonania zamówienia wykonawca, o ile są już znane, podał nazwy albo imiona i nazwiska oraz dane kontaktowe podwykonawców i osób do kontaktu z nimi, zaangażowanych w takie roboty budowlane lub usługi. Wykonawca zawiadamia zamawiającego o wszelkich zmianach danych, o których mowa w zdaniu pierwszym, w trakcie realizacji zamówienia, a także przekazuje informacje na temat nowych podwykonawców, którym w późniejszym okresie zamierza powierzyć realizację robót budowlanych lub usług”.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

ZOBOWIĄZANIE PODMIOTU TRZECIEGO SKŁADANE WRAZ Z OFERTĄ

Prezes UZP w wyrażonym na stronie internetowej UZP stanowisku [*Czy zobowiązanie podmiotu trzeciego powinno zostać (...)*] wskazuje, że zobowiązanie podmiotu trzeciego musi zostać „*złożenie przez wykonawców wraz z ofertą lub wnioskiem o dopuszczenie do udziału w postępowaniu*”.

Ujmując zwięźle stanowisko Prezesa UZP, dokument ten jest niezbędny dla ustalenia w jakim zakresie wykonawca polega na siłach i potencjalnie własnym a w jakim na zasobach podmiotu trzeciego, co z kolei ma niebagatelne znaczenie dla dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu, ergo zobowiązanie musi zostać złożone z ofertą.

Zakres zobowiązania określa § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dokumentów.

„Za niewystarczające dla udowodnienia, na podstawie art. 22a ust. 1 ustawy P.z.p., dysponowania odpowiednimi zasobami niezbędnymi do realizacji zamówienia w zakresie potwierdzenia posiadania odpowiedniej wiedzy i doświadczenia, należy przy tym uznać złożenie jedynie oświadczenia o udostępnieniu zasobów, bez wskazania informacji, o których mowa w § 9 ust. 1 rozporządzenia. Ogólne oświadczenie w żaden sposób nie dowodzi, że wykonawca faktycznie będzie mógł skorzystać z wiedzy i doświadczenia podmiotu trzeciego” – wyrok KIO z 12 kwietnia 2018 r. (sygn. akt KIO/KD 9/18)

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA A PRAWIDŁOWE OKREŚLENIE ZAKRESU RÓWNOWAŻNOŚCI

Jeżeli Zamawiający skorzysta z wyjątku przewidzianego w art. 29 ust. 3 ustawy Pzp

- z przepisu wynika, że odwołanie się do produktów lub usług dostarczanych przez konkretnego wykonawcę (zwane dalej: „produktami referencyjnymi”) może mieć miejsce wyłącznie wówczas jeżeli jest to uzasadnione specyfiką danego zamówienia i jednocześnie brak jest możliwości innego opisanie przedmiotu zamówienia;
- obok odwołania się do produktu referencyjnego musi być zwarte sformułowanie „lub równoważny”. Dodanie takiego zastrzeżenia sprowadza się do tego, że **produkt referencyjny będzie miał charakter jedynie przykładowy. W takim przypadku obowiązkiem zamawiającego jest opisanie, w jaki sposób będzie oceniał taką równoważność, gdyż wiadome jest, że produkt równoważny nie będzie identyczny, tożsamy z produktem referencyjnym, ale ma posiadać pewne zbliżone do niego cechy i parametry, które winien wskazać zamawiający** (wyrok KIO z 16 lutego 2016 r. sygn. KIO 142/16) – obowiązkiem zamawiającego jest **opisać sposób oceny oferty równoważnej;**

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA A PRAWIDŁOWE OKREŚLENIE ZAKRESU RÓWNOWAŻNOŚCI CD.

- zatem zamawiający powinien wybrać spośród parametrów produktu referencyjnego te, które są szczególnie istotne i które decydują o jego charakterze. **Zamawiający nie ma prawa jednak żądać aby produkt równoważny był identyczny lub niemal identyczny.** Ma on jedynie mieć kluczowe (wybrane przez zamawiającego) parametry nie gorsze od referencyjnego (np. wydajność). Precyzyjne wskazanie przez zamawiającego parametrów, których spełnienie skutkować będzie uznaniem danego produktu za równoważny oznaczać będzie jednoznacznie co udowodnić ma wykonawca. Jeżeli zamawiający nie wskazał kluczowych parametrów to ciężar dowodu wykazania nierównoważności spoczywać będzie na zamawiającym;
- **zamawiający nie ma prawa ograniczyć wykonawcom katalogu dowodów za pomocą których wykazywać będą oni równoważność oferowanych produktów** (zgodnie z art. 30 ust. 5 ustawy Pzp wykonawca może wykazywać równoważność oferowanych przez siebie produktów za pomocą wszelkich środków dowodowych).

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA A PRAWIDŁOWE OKREŚLENIE ZAKRESU RÓWNOWAŻNOŚCI CD.

Konkludując: przesłanki, które mają wpływ na ustalenie wskaźnika korekty finansowej są następujące:

- opisanie przedmiotu zamówienia przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia jest uzasadnione specyfiką przedmiotu zamówienia i zamawiający nie może opisać przedmiotu zamówienia za pomocą dostatecznie dokładnych określeń,
- dopuszczenie przez zamawiającego składania rozwiązań równoważnych,
- prawidłowe określenie zakresu równoważności, tzn. określenie precyzyjnych i jednoznacznych wymagań zamawiającego w odniesieniu do dopuszczalnego zakresu równoważności oferty (**np. cech technicznych, jakościowych, funkcjonalnych**), pozwalających na obiektywną ocenę, czy złożona w postępowaniu oferta zawiera rozwiązania równoważne wskazanym w opisie przedmiotu zamówienia, por. KIO/UZP 1372/08, KIO/UZP 1018/09, KIO/UZP 189/10, KIO 1470/11, KIO 887/12.

Ponadto, jeżeli w dokumentach przetargowych zamawiający zawiera odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, aprobat, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, to zamawiający musi zawrzeć zapisy dopuszczające składanie rozwiązań równoważnych w stosunku do opisywanych, zgodnie z wymogiem określonym w art. 30 ust. 4 ustawy Pzp.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA A PRAWDŁOWE OKREŚLENIE ZAKRESU RÓWNOWAŻNOŚCI CD.

W kontekście art. 30 ust. 4 ustawy Pzp – Opis równoważności powinien mieć charakter rzeczywisty, tj. winien wskazywać zarówno parametry opisane normą powołaną w SIWZ i ich poziom, którego osiągnięcie oznaczało będzie zaproponowanie rozwiązania równoważnego. Wymóg dopuszczenia rozwiązań równoważnych w przypadku norm jest analogiczny jak w przypadku opisywania przedmiotu zamówienia za pomocą znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, źródła lub szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę (art. 29 ust. 3 ustawy Pzp).

Nie można narzucić stosowania jedynie rozwiązań wynikających z norm europejskich, o ile wyrób jest zgodny z wymogami wynikającymi z odpowiednich dyrektyw i tym samym, jeżeli wykonawca oferuje przedmiot zamówienia zgodny z takimi wymogami, a nie posiada certyfikatu zgodności, może za pomocą innych dowodów wykazać, że oferowany przedmiot jest zgodny z wymogami dyrektyw.

Podanie przez zamawiającego tzw. parametrów równoważności ma zapobiegać arbitralności zamawiającego na etapie oceny ofert, natomiast wykonawcom umożliwić po pierwsze analizę na etapie przed złożeniem oferty, czy jego oferta spełnia te parametry i czy jest podstawa do jego udziału w postępowaniu, a po drugie w trakcie postępowania, na kontrolę nad decyzjami zamawiającego tak przy doborze parametrów równoważności, w celu zapewnienia rzeczywistej konkurencji, jak i na etapie badania ofert, aby oferta równoważna nie została przez zamawiającego niesłusznie wyeliminowana (tak wyrok KIO z 29 września 2010 r., sygn. akt KIO/UZP 1982/10).

„Wykładania art. 29 ust. 3 p.z.p. nie pozostawia wątpliwości, że po stronie zamawiającego w przypadku, gdy sporządza opis przedmiotu zamówienia przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, że obowiązany jest poza wskazaniem określenia "lub równoważne" również podać wyznaczniki dopuszczonej równoważności, które będą stanowiły wytyczne przy dokonywaniu oceny ofert, zamawiający powinien zatem wskazać opis równoważność w sposób jasny, zrozumiały i precyzyjny tj. opis tego co będzie uważał za ofertę równoważną. Tym samym pomimo, że w p.z.p. nie wyartykułowano wprost przepisu nakazującego zamawiającemu opisanie sposobu potwierdzania równoważności oferowanych rozwiązań, to jednak wobec obowiązku jednoznacznego i wyczerpującego opisanie przedmiotu zamówienia oraz dopuszczenia rozwiązań równoważnych (art. 29 ust. 1 i 3 p.z.p., art. 30 ust. 4 p.z.p.), opisanie sposobu przygotowania ofert, a także sposobu ich oceny (art. 36 ust. 1 pkt 10 i 13 p.z.p.), należy przyjąć, że zamawiający by mógł ocenić, czy oferowane rozwiązania równoważne, spełniają wymóg równoważności, zgodnie z art. 30 ust. 5 p.z.p., musi je odnieść do co najmniej minimalnych wymagań opisanych w SIWZ.” – wyrok KIO z 16 listopada 2016 r (sygn. akt KIO 2068/16).

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

**Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.**

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

O CZYM ZAPOMINAMY W DOKUMENTACH POSTĘPOWANIA?

- ❖ Niewłaściwie sporządzony opis przedmiotu zamówienia (nieuwzględniający wszystkich wymagań i okoliczności mogących mieć wpływ na sporządzenie oferty) – art. 29 ust. 1 ustawy Pzp (np. brak dokumentu pn. **Specyfikacja Techniczna Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych – STWiORB – przy robotach na zgłoszenie**);

Art. 31 ust. 1 ustawy Pzp: „Zamawiający opisuje przedmiot zamówienia na roboty budowlane za pomocą dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych”.

- ❖ Niewłaściwie zastosowane i/lub brak w opisie przedmiotu zamówienia klauzuli prozatrudnieniowej, o której mowa w art. 29 ust. 3a ustawy Pzp (w tym zapisów wynikających z art. 36 ust. 2 pkt 8a ustawy Pzp) – obowiązkiem zamawiającego jest **wskazanie rodzajów czynności**, które polegają na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 § 1 ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.).

Zgodnie ze stanowiskiem UZP: „niezgodne z treścią art. 29 ust. 3a ustawy Pzp byłoby wskazanie tylko niektórych czynności, choćby miały znaczenie doniosłe dla zamawiającego, i pominięcie innych mających np. znaczenie drugorzędne”. Jednocześnie opinia wyjaśnia, że błędem jest również: „nadmiernie ogólne ich wskazanie, np. w formie zapisu, że zamawiający wymaga zatrudnienia na podstawie umowy o pracę wszystkich osób wykonujących czynności o takim charakterze podczas realizacji”. Zamawiający winien określić w pierwszej kolejności katalog czynności jakich wykonywanie jest niezbędne przy realizacji zamówienia obejmującego usługi lub roboty budowlane. Po ustaleniu czynności przypisanych do osób wykonujących zamówienie, Zamawiający musi zbadać, czy któraś ze zidentyfikowanych czynności nosi znamiona stosunku pracy w rozumieniu Kodeksu pracy. W odniesieniu do takich czynności Zamawiający jest zobligowany postawić wymóg zatrudnienia przy ich realizacji osób w ramach umowy o pracę. Należy dodatkowo wskazać, że Zamawiający konstruując zapisy w dokumentach postępowania winien mieć na uwadze wspólne stanowisko Prezesa UZP oraz Generalnego Inspektora Danych Osobowych w tym zakresie.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

WYSTĘPUJĄCE BŁĘDY/NIEPRAWIDŁOWOŚCI

- 1) Zaniechanie wezwania wykonawcy(ów) wybranego(ych) przez zamawiającego do potwierdzenia aktualności złożonych wraz z ofertą dokumentów na spełnienie warunków udziału w postępowaniu i brak podstaw wykluczenia (sytuacja może się zmienić po otwarciu ofert np. wykonawca może już mieć zaległości w opłaceniu podatków, składek itd., wtedy następuje poświadczenie nieprawdy);
- 2) Zaniechanie wezwania wykonawcy(ów) wybranego(ych) przez zamawiającego do potwierdzenia aktualności złożonej wraz z ofertą oświadczenia o grupie kapitałowej (w przypadku, gdy zostało ono nieskutecznie złożone np. „brak zapisu, że nie należy do żadnej grupy...”);

Opinia UZP dotycząca sytuacji gdy w postępowaniu wpłynie jedna oferta: „*Brak oświadczenia o przynależności do grupy kapitałowej nie może w takim przypadku nawet potencjalnie wpłynąć na konkurencję w postępowaniu, a co za tym idzie nie wywołuje dla wykonawcy ujemnych skutków prawnych, nie jest też w tym kontekście dokumentem niezbędnym do przeprowadzenia postępowania. W związku z powyższym wezwanie do uzupełnienia takiego oświadczenia w świetle celu, jakim jest przeciwdziałanie zakłóceniu konkurencji w postępowaniu przez grupę kapitałową, staje się również zbędne*”.

Krajowa Izba Odwoławcza dopuszcza wyjątkowo zastąpienie wezwania do złożenia dokumentów wezwaniem do potwierdzenia aktualności dokumentów, które Wykonawca złożył wraz z ofertą. Przyzwolenie takie znajdujemy w wyroku KIO z 25 stycznia 2017 r. (sygn. akt KIO 103/17).

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

WYSTĘPUJĄCE BŁĘDY/NIEPRAWIDŁOWOŚCI CD.

- 3) Określenie warunku sytuacji finansowej lub ekonomicznej poprzez wymóg, aby wykonawca posiadał polisę OC – dokument ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności – z okresem ważności od dnia podpisania umowy do dnia jej zakończenia (w tym żądanie polisy kontraktowej a nie deliktowej) – *obecnie jest to dokument potwierdzający, że wykonawca jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności związanej z przedmiotem zamówienia na sumę gwarancyjną określoną przez Zamawiającego*;
- 4) Proporcjonalność warunków udziału w postępowaniu – art. 22 ust. 1a ustawy Pzp (stawianie warunku adekwatnego do opisu przedmiotu zamówienia) – **minimalny poziom zdolności**;
 - a) brak zapisów, które wskazywałyby, jaki dokładnie rodzaj robót budowlanych jest w centrum zainteresowań zamawiającego i co oznacza dokładnie stwierdzenie o „podobnym charakterze”,
 - b) wartości wykonanych robót odniesione do wartości składanej oferty mogą być różne. Oznacza to, że warunek ten jest inny dla każdego wykonawcy. Przy zastosowaniu kryterium oceny ofert, jakim jest cena, tak niedookreślony warunek odnoszący się do doświadczenia, narusza zasadę równego traktowania wykonawców, gdyż oferenci oczekujący wyższej ceny za swą usługę, musieli wykazać się większym doświadczeniem. Niedookreślenie kwoty minimalnej wykonywanych robót przy warunku doświadczenia i odniesienia jej do wartości składanej oferty narusza zasadę konkurencyjności i nie zapewnia równego traktowania wykonawców – zob. np. wyrok WSA w Łodzi (sygn. akt III SA/Łd 832/16),

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

WYSTĘPUJĄCE BŁĘDY/NIEPRAWIDŁOWOŚCI CD.

- 5) Określanie warunku dot. zdolności technicznej lub zawodowej w zakresie posiadanych uprawnień do pełnienia samodzielnych funkcji w budownictwie – brak wskazania, że będą uznawane uprawnienia równoważne wydane na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów, oraz brak zapisów o uznawaniu kwalifikacji zawodowych nabytych w drodze odpowiedniej procedury lub uznanych na zasadach określonych w przepisach odrębnych w odniesieniu do podmiotów zagranicznych, w tym mając na uwadze postanowienia ustawy z 22 grudnia 2015 r. o *zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej* (Dz. U. 2018 r., poz. 2272 ze zm.), art. 12a ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2019 r. poz. 1186 ze zm.) oraz art. 20a ustawy z 15 grudnia 2000 r. o *samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa* (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 1117) – „świadczanie usług transgranicznych”. Wprowadzenie do treści SIWZ tego rodzaju postanowień stanowią gwarancję przestrzegania zasady uczciwej konkurencji i równości wykonawców (art. 7 ust. 1 ustawy Pzp). W ten sposób Zamawiający sygnalizuje, iż dopuszcza posługiwanie się osobami, których uprawnienia zawodowe: pozostają nadal ważne, pomimo tego, że zostały wydane pod rządami poprzednio obowiązujących przepisów oraz zostały nabyte poza granicami Polski;

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

WYSTĘPUJĄCE BŁĘDY/NIEPRAWIDŁOWOŚCI CD.

- 6) Zagadnienie uprawnień „z ograniczeniami” i „bez ograniczeń” szczegółowo przeanalizowała Krajowa Izba Odwoławcza na gruncie uchwały z 17 lutego 2017 r. (sygn. akt KIO/KD 7/17) uznając, iż jeżeli Zamawiający w ramach warunku udziału w postępowaniu nie zawarł użytego odnośnie rodzaju uprawnień budowlanych parametru „bez ograniczeń” wyraźnego wskazania, iż ma na myśli jakiegokolwiek ograniczenia formalne kiedykolwiek występujące w ustawodawstwie dotyczącym uprawnień budowlanych, to należy przyjąć, iż parametr ten należy rozpatrywać jedynie w świetle aktualnego prawnego znaczenia tego sformułowania (na gruncie przywołanego rozporządzenia z 2014 r.), a nie nadawać mu treść dostosowującą go do innego stanu prawnego, na gruncie którego taki formalny parametr w ogóle nie funkcjonował (a zatem na gruncie stanu prawnego nieznanego formalnego podziału uprawnień na „bez ograniczeń” i „z ograniczeniami”: jak to miało miejsce właśnie w przypadku p. A) – https://www.uzp.gov.pl/data/assets/pdf_file/0025/41596/Wyniki-kontroli-2017.pdf

„(...) w ocenie Izby, najbardziej adekwatną do celów oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu o zamówienie publiczne, formułą porównywania i kwalifikowania „starych” uprawnień względem „nowych”, jest formuła wskazana w wyroku Izby z dnia 8 lipca 2011 r. (sygn. akt. KIO 1332/11; KIO 1333/11), powoływanym przez Zamawiającego. Uprawnienia budowlane wydawane na podstawie uprzednio obowiązujących przepisów odpowiadające współczesnym uprawnieniom w danej specjalności bez ograniczeń, to uprawnienia, które nie mają zakresowo-rzeczowych ograniczeń definiowanych przez obowiązujące aktualnie przepisy (jako wyłączonych przez takie sformułowanie warunku) oraz są uprawnieniami umożliwiającymi wykonanie zamawianego zakresu robót, w związku z którym warunki były stawiane (...)” – fragment ww. UCHWAŁY KIO

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

WYSTĘPUJĄCE BŁĘDY/NIEPRAWIDŁOWOŚCI CD.

- 7) Naruszenie art. 30 ust. 7 ustawy Pzp – poprzez niezastosowanie, lub zastosowanie w sposób mogący utrudnić identyfikację przedmiotu zamówienia, nazw i kodów określonych we Wspólnym Słowniku Zamówień (CPV);
- 8) Zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego w terminie krótszym, niż określony w przepisie art. 94 ust. 1 ustawy Pzp;
- 9) Kosztorys inwestorski nie zawiera wszystkich wymaganych elementów – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 18 maja 2004 r. *w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym* (Dz. U. z 2004 r. Nr 130, poz. 1389);
- 10) Naruszenie art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy Pzp – poprzez przekroczenie publikowania informacji na stronie internetowej zamawiającego (w stosunku do informacji o wykluczeniu wykonawcy z postępowania i/lub odrzucenia oferty);
- 11) Naruszenie art. 12a ustawy Pzp – poprzez uchybienie terminom określonym w tych przepisach, w przypadku zmiany istotnych elementów ogłoszenia;
- 12) Niezawiadomienie wykonawców o wyborze najkorzystniejszej oferty i/lub odrzuceniu oferty/wykluczeniu wykonawcy (art. 92 ust. 1 ustawy Pzp).

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„PROCEDURA ODWRÓCONA” – art. 24aa ustawy Pzp

Stanowisko reprezentowane przez Urząd Zamówień Publicznych na stronie internetowej:

<https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/pytania-i-odpowiedzi-dotyczace-nowelizacji-ustawy-prawo-zamowien-publicznych/procedura-uregulowana-w-art.-24aa-ustawy-pzp.-tzw.-procedura-odwrocona>

W przypadku „procedury odwróconej” przepis art. 26 ust. 3 ustawy Pzp będzie miał zastosowanie w odniesieniu do braku, niekompletności czy błędów dotyczących oświadczenia, o którym mowa art. 25a ust. 1 ustawy Pzp, jedynie do wykonawcy, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza. Tym samym, w sytuacji gdy wykonawca ten do oferty nie dołączy ww. oświadczenia, bądź też złoży oświadczenie, które jest niekompletne lub zawiera błędy, zamawiający wezwie tego wykonawcę w trybie przewidzianym w art. 26 ust. 3 ustawy Pzp do jego uzupełnienia, ale dopiero na etapie, gdy ustali, która z ofert jest najwyższej oceniona. Powyższe wynika z celu przyświecającego regulacji art. 24aa ustawy Pzp, który to cel sprowadza się do maksymalnego przyspieszenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Zgodnie z art. 24aa ust. 1 ustawy Pzp, zamawiający ma prawo przewidzieć zastosowanie tzw. „procedury odwróconej” w ramach prowadzonego przetargu nieograniczonego. Brak przewidzenia zastosowania tej procedury, zgodnie z ww. przepisem ustawy Pzp, z całą pewnością uniemożliwia zamawiającemu skorzystanie z udogodnień przewidzianych tym przepisem. W sytuacji odwrotnej jednak, kiedy zamawiający przewidział możliwość zastosowania tzw. „procedury odwróconej”, a następnie w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego stwierdza, że jest to nieuzasadnione z jakichś względów czy niecelowe (np. w postępowaniu została złożona tylko jedna oferta), może odstąpić od stosowania tej procedury. Na powyższe rozumienie przepisu wskazuje określenie: „możliwość” skorzystania z tzw. „procedury odwróconej”, a więc uprawnienia występującego po stronie zamawiającego.

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

NAJCZĘSTSZE BŁĘDY/NIEPRAWIDŁOWOŚCI W ZAPYTANIACH OFERTOWYCH

1. Treści zapytania ofertowego:
 - a) brak wskazania, w jaki sposób badane będą warunki udziału w postępowaniu,
 - b) wskazanie na nazwy własne np. Windows 10 PRO, Atlas, UniGrunt, PORTA, Ceresit,
 - c) wskazanie na konkretny parametr bez zapisów minimum/maximum/od-do lub informacji o równoważności (dyskryminacja).
2. Protokół:
 - a) brak wskazania wartości zadania i daty jej szacowania,
 - b) brak wskazania, jakie warunki zostały spełnione/niespełnione przez każdego oferenta i w jaki sposób oferent wykazał ich spełnienie/niespełnienie.
3. Publikacja informacji o wyborze wykonawcy na portalu ARIMR:
 - a) podanie tylko nazwy i adresu wybranego wykonawcy, nie wskazanie daty wpływu oferty i informacji stanowiących odpowiedź na kryteria (np. cena, okres gwarancji) i warunki (prowadzi działalność/posiada doświadczenie/zrealizował x podobnych inwestycji itp.) względem **WSZYSTKICH** ofert.
4. Oświadczenie o braku powiązań kapitałowych (zgodnie z art. 43a ust. 4 ustawy w.r.o.w.):
 - a) brak wskazania wobec kogo deklaruje brak powiązań – powinien wskazać nazwy oferentów lub np. brak powiązań z wszystkimi oferentami, którzy złożyli oferty w ramach ogłoszenia nr.....,
 - b) brak daty sporządzenia oświadczenia.
5. Brak przeprowadzonego postępowania ze względu na złe podejście do definicji zadania.

UNIA EUROPEJSKA

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

**DZIEKUJĘ
ZA UWAGĘ!**

Materiał opracowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

**Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.**